

Mallorca és un peix

VOLKER RAUCH / GETTY

l'illot de Mangata"? Na Laida és una nena que canta com un rossinyol, juga a les botigues i es menja el món amb els ulls: petxines i llagostes sota l'aigua cristal·lina, rajades de perfil com filets de cosir, uniformes de color verd dels guàrdies civils vinguts de Saragossa, parents anglesos que condueixen un Austin Morris, soldats nord-americans que baixen dels portaavions amb aire de fatxendes, hidroavions d'una companyia aèria que cobreix el trajecte Port de Pollença-Milà (!), mestres capellans de sotana fosca i d'intencions encara més tèrboles, complexos turístics que s'anomenen Another Life i fins i tot un tornado que empeny uns helicòpters contra les torres d'aquest complex. Tot hi cap en dues o tres dècades, o potser en són més, perquè els helicòpters esclafant-se contra les torres ens ressonen dins el cap com els atemptats del 2001: la novel·la, que no té guions per indicar els diàlegs ni una estructura convencional, avança com un peix, i brilla molt a estones, i es fa escàpola. Parla, amb una llengua riquíssima i plena de comparacions potents i inesperades, de nens que es fan grans quan se'ls moren els pares, de vocacions de cantant d'òpera que s'estronquen, i d'una cultura esclafada per una altra de més poderosa: com el dragoonet de la coberta, un cadàver assecat, migpartit i crispat.

Un dels episodis més significatius del llibre és la inauguració d'un aquari allà on hi havia hagut el viver de llagostes del poble. Un dels amics d'infantesa de na Laida ara és el president de les Illes Balears i engega el discurs habitual sobre el progrés mentre els vells del poble murmuren que "bastava envernissar el viver". Els peixos, al nou aquari, llueixen el nom en llatí, com si els pollencins no haguessin sabut tota la vida com anomenar els llenguados, els raors i les escòrpores. Un aire de mofa recorre i sacseja la tragèdia i, en alguna banda, m'imagino que sonen els acords de *Love is in the air*, que versionat en català ha mutat en *L'amor és un peix* o, si se'm permet la llicència, *Mallorca és un peix*. Hi va que ni pintat. ♦♦

UNA ALTRA VIDA
XESCA ENSENYAT
EDICIÓ DE
MARC CERDÓ
LEONARD
MUNTANER
362 PÀG./16 €

MARINA ESPASA

Na Laida, en Manolo, en Tomeu, en Toni d'Evinrude, en Climent, na Magdalena, en Colau, na Paula, en Pasqual Amer,

na Bel Estelrich: quantes cares pot tenir una escriptora? Quantes màscares necessita un esperit contestatari, lliure i rebel com el de Xesca Ensenyat (1951-2009)? En vida, va ser periodista, blogaire i escriptora, lectora empedreïda i un corcò. Mirava de sacsejar consciències i es desesperava per haver d'assistir, impotent, a la destrucció de la seva illa, una devastació promoguda pels mateixos mallorquins, botiguers i pagesos panxacontents, propietaris de terres venudes a cop de talonari amb forma de bombolla. Ensenyat

va fer de l'escriptura la seva llança i la va brandar contra els exèrcits enemics: promotors sense escrúpols, polítics locals, escriptors ambiciosos, jurats despistats i professors universitaris poderosos, tot-hom pot delinquir.

Dos anys després de la mort de l'escriptora, el seu fill –i escriptor també– Marc Cerdó s'ha ocupat d'editar i prologar aquesta novel·la, que havia quedat dins de l'ordinador, i que havia estat el motor de l'altra vida de Xesca Ensenyat, l'obsessió que li feia perdre la son: com un mariner expert, l'ha duta a bon port, i ara només cal anar a subhasta de llibreria i comprar-ne un bon exemplar.

Com era Mallorca als anys cinquanta per a una nina que "s'imaginava que tenia un marxandret a

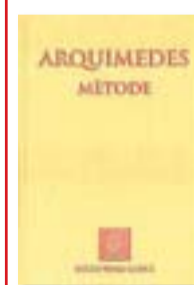
ELS CLÀSSICS

Arquimedes, rei matemàtic

JORDI NOPCA

"Hi ha una unanimitat sorprenent a reconèixer Arquimedes (287-212 aC) com el més important dels matemàtics de l'antiguitat", escriuen Pedro M. González Urbaneja i Joan Vaqué Jordi en la presentació de *Mètode*, la traducció d'una de les obres més importants del geni grec, publicada per la Fundació Bernat Metge el 1997.

La ciència del segle XVI es nodreix en bona mesura dels ensenyaments arquimèdics, que alhora són una de les bases de la revolució científica del segle següent. Així i tot, *Mètode* no va ser descoberta fins a principis del segle XX per l'hel·lenista danès J.L. Heiberg. Aquesta obra fonamental d'Arquimedes, per tant, "no ha influït directament sobre la trajectòria coneguda del pensament científic, però que en certa manera ha estat present com una espècie de variable oculta, perquè ha suscitat, al llarg de la història, discussions sobre la possessió d'Arquimedes d'algun mètode de descobriment que mantenia secret". Llibre a l'abast d'iniciats en matemàtiques, *Mètode* compta també amb un extens text introductor en què González i Vaqué repassen la vida i el context en què va viure Arquimedes. S'hi explica, entre altres gestes, la manera com va comprovar que la corona d'or del rei Hieró havia estat rebaixada amb argent per l'artesà a qui li havia encomanat. *Eureka!* ♦♦

MÈTODE
ARQUIMEDES
TRADUCCIÓ DE
P.M. GONZÁLEZ I
JOAN VAQUÉ
FUNDACIÓ
BERNAT METGE
224 PÀG./9,95 €
(DIUMENGE,
AMBLARA)

L'APARADOR

J.N.

FICCIO

Mort a l'estiu
BENJAMIN BLACK
Trad. E. Castanyo
Bromera / Alfaguara

John Banville segueix desdoblant-se en dos: el lirisme de les novel·les que signa amb el seu nom contrasta amb la grapa i l'humor negre de la sèrie signada amb el nom de Benjamin Black. *Mort a l'estiu* és un nou lliurament protagonitzat per l'inspector Hackett i el seu company Quirke. El punt de partida és la mort d'un magnat de la comunicació. Els secrets i les foscúries de l'empresari aniran apareixent a mesura que la investigació avanci.

Com escric
ANDREU MARTÍN
Ara Llibres

NO-FICCIO

Al pròleg d'aquesta guia, Andreu Martín escriu: "L'objectiu principal d'aquest llibre és orientar la gran quantitat d'aspirants a novel·listes que poblen la nostra geografia i que no saben per on començar a l'hora de construir una obra literària amb una mica de sentit". En aquesta guia l'autor de *Cabaret Pompeya* i *Barcelona tràgica* dona les eines bàsiques –punt de vista, documentació, construcció dels personatges, diàlegs– per debutar amb èxit en la novel·la.

Qualitat de vida
REBECA WILD
Herder

NO FICCIO

La pedagoga d'origen alemany Rebeca Wild va crear l'any 1977 a l'Equador, juntament amb el seu marit, el Centre Experimental Pestalozzi. A *Qualitat de vida* explica els punts innovadors del seu enfocament pedagògic, que agafa elements de grans noms de l'educació, com és el cas de Montessori, Piaget i Maturana. És la primera vegada que Wild es pot llegir en català. Herder n'ha traduït també un altre assaig, *Llibertat i límits. Amor i respecte*.